

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 48 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE 2001

**Consell
de Mallorca**

alimara

Núm. 48

Segona època, desembre 2001

Edita: Consell de Mallorca
Departament de Serveis Socials
General Riera, 67
07010 Palma
Tel: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Equip editor: Jaume Mateu Martí
Catalina Garcia Garí

Portada: Sense títol
Miquel Clàr Oliver

Maquetació
i impressió: Esment, centre especial de treball d'Amadip

Dipòsit legal: PM-128-1987

ISSN: 1778-2166

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

PROGRAMA DE TREBALL AMB SUPORT DEL CENTRE DE FORMACIÓ OCUPACIONAL MIGJORN

Bartomeu Rigo Roca

Director del Centre de Formació
Ocupacional Migjorn (INTRESS)

La metodologia de Treball amb Suport ha anat demostrant, durant els darrers anys, la possibilitat real que les persones amb discapacitat amb dificultats per accedir a un lloc de treball en les mateixes condicions que les persones no declarades com a discapacitades puguin incorporar-se al món laboral normalitzat, donant peu paral·lelament a la seva inclusió social completa. Des de la creació del Centre de Formació Ocupacional Migjorn l'any 1989, INTRESS es va centrar, en el treball amb les persones discapacitades ateses, a aconseguir dur a la pràctica els principis de normalització i integració a la seva vida per tal de possibilitar el seu creixement com a persones, mitjançant l'equiparació d'oportunitats de participació a l'àmbit laboral i social. Fruit d'aquesta preocupació és el treball realitzat des d'aquest servei i que es descriu al present article.

INTRODUCCIÓ

L'Institut de Treball Social i Serveis Socials (INTRESS) és una associació sense afany de lucre que treballa des de l'any 1985 en el sector del benestar social per aconseguir uns serveis amb qualitat tècnica i humana, tant en els aspectes d'organització com en els d'atenció concreta als usuaris.

Ara fa dotze anys, el desembre de 1989, INTRESS va crear el Centre de Formació Ocupacional Migjorn al municipi de Lluçmajor gràcies a la subvenció concedida pel Ministeri de Treball i Afers Socials amb càrrec a l'assignació tributària del IRPF; després de constatar la manca de recursos dirigits a persones amb discapacitat intel·lectual que es donava a tota la zona del sud de Mallorca.

Actualment, participen en el seu finançament l'Ajuntament de Lluçmajor, el Ministeri de Treball i Serveis Socials, el Govern Balear i, en tot el que fa referència al programa d'integració laboral objecte d'aquest article, el Consell de Mallorca, en el marc del Pla de Formació Enllaç, amb el nom de Programa Ergon de Treball amb Suport, en col·laboració amb les entitats ASPAS i Coordinadora Federació Balear de Persones amb Discapacitat.

El Centre s'ubica a les dependències del Museu «Molí d'en Gaspar» propietat de «Sa Nostra», cedit a l'Ajuntament de Lluçmajor perquè aquest el destinés a l'allotjament de les dependències del Centre.

MISSIÓ DEL SERVEI

La nostra missió consisteix a promoure la millora de la qualitat de vida de les persones amb discapacitat, mitjançant l'oferiment de serveis adequats a les seves demandes i necessitats.

En aquest sentit, els programes desenvolupats des del Centre estan dirigits a persones majors de 16 anys amb discapacitat psíquica i/o física, les quals, una vegada finalitzada l'escolaritat obligatòria, es troben amb dificultats per incorporar-se al món del treball o per accedir a algun tipus de servei que els faciliti, formi i orienti en el seu procés d'inserció. L'objectiu final del centre és, per tant, la formació per al treball i la integració d'aquestes persones en el món del treball normalitzat, mitjançant un contracte laboral.

Pel que fa a l'àmbit d'actuació, les persones ateses pertanyen als municipis de: Campos, Santanyí, Algaida, Felanitx, Ses Salines, Porreres, Manacor i Lluçmajor.

Per a la consecució dels objectius ens basem en dues grans àrees:

1. **Àrea de Formació Ocupacional**, amb la qual es pretén aconseguir cobrir els aspectes formatius funcionals que els usuaris necessiten a l'hora d'incorporar-se al món real. Aquesta formació inclou coneixements i habilitats, però també aptituds, actituds i hàbits, és a dir, tot un conjunt d'elements que ajudin a la persona a «saber estar» en les diferents situacions normalitzades, tant laborals com de caire social o de temps lliure.
2. **Àrea d'Integració Laboral**, amb la qual es pretén aconseguir la integració de les persones amb discapacitat en llocs de treball normalitzats, contribuint d'aquesta forma a la seva inclusió social completa. Dins aquesta àrea es duen a terme dos tipus d'accions:
 - 2.1 **Programa de Treball amb Suport**, amb el qual mitjançant el suport individualitzat al treballador amb discapacitat es duu a terme la seva integració laboral en una empresa normalitzada.
 - 2.2 **Brigades de Treball**, consistents en grups d'entre tres i sis treballadors que, supervisats per un/a preparador/a laboral, realitzen tasques contractats per una entitat o empresa.

El centre compte, a més, amb la col·laboració d'un grup de voluntaris que duen a terme activitats encaminades a promoure la interacció de les persones amb discapacitat amb persones distintes de les habituals, així com la promoció d'activitats de temps lliure adequades, tant de forma individualitzada com col·lectivament (Programa Bons Amics).

El treball realitzat amb els usuaris del centre utilitza com a base un enfocament centrat en la persona, mitjançant el qual, a través de la comunicació directa amb l'usuari i la seva família, se cerca la seva participació en el pla de treball individual, tant a les fases de disseny i planificació com a les de realització de les activitats, recerca de recursos, etc.

La intenció d'aquesta metodologia és la d'orientar, assessorar i donar el suport necessari per a cada persona en una determinada situació amb la finalitat

d'aconseguir, al mateix temps que els objectius concrets del pla, el desenvolupament d'aspectes de millora personal com l'autoestima, la presa de consciència sobre les pròpies possibilitats, l'autodefensa, la responsabilitat i la millora de la qualitat de vida.

Amb aquesta línia d'actuació ens proposem centrar el treball amb les persones discapacitades des del punt de partida de la seva integració als diferents àmbits comunitaris, intentant des d'aquesta filosofia assegurar el seu dret a viure d'acord amb els costums i hàbits propis de les persones de la seva edat i comunitat, així com el dret a utilitzar els serveis públics i a participar en la vida social.

PROGRAMA DE TREBALL AMB SUPORT

Metodologia

A l'àrea d'Integració comptem amb el Programa de Treball amb Suport, mitjançant el qual es pretén aconseguir l'objectiu bàsic del Centre, és a dir, la integració laboral de persones discapacitades en empreses normalitzades. La metodologia pròpia d'aquest programa consisteix en l'entrenament individualitzat del discapacitat per part del Preparador Laboral en el mateix lloc de treball, entrenament encaminat tant a aspectes purament laborals com d'altres de caire més relacional. La presència del Preparador disminueix progressivament fins arribar a aconseguir la màxima autonomia possible per part del treballador discapacitat.

Tal com la resta de programes de treball amb suport, el nostre programa es desenvolupa mitjançant les següents fases, que expliquem de forma molt breu:

1. Recerca de llocs de feina.

Cercant al màxim la implicació de la persona amb discapacitat, i atenent a les seves preferències i possibilitats, es realitzen visites a empreses per informar-les de la possibilitat de contractar una persona d'aquestes característiques i els avantatges que això els hi podria suposar (capacitat de feina que tenen les persones amb discapacitat, la formació que reben, la legislació que regula la seva contractació laboral i el suport del programa al treballador/a amb discapacitat i a l'empresa que contracta).

2. Avaluació i anàlisi del lloc de feina.

Quan l'empresa ens ofereix un lloc de feina, el programa elabora una anàlisi de les tasques que la persona amb discapacitat hauria de realitzar amb l'objecte de comprovar si aquesta, efectivament, pot realitzar-les. En cas afirmatiu, i d'acord amb el treballador amb discapacitat, s'accepta la feina.

3. Suport al treballador a l'empresa.

Quan la persona amb discapacitat comença a treballar, un preparador/a laboral l'acompanya per ensenyar-li totes les tasques necessàries pel seu lloc de feina i tots els aspectes que puguin influir en el correcte desenvolupament del mateix.

Aquest preparador/a laboral acompanya el treballador/a tot el temps que sigui necessari, és a dir, fins que pot considerar-lo prou autònom per desenvolupar la seva tasca.

4. Seguiment del treballador a l'empresa.

Una vegada assegurat que el treballador/a amb discapacitat pot treballar autònomament, el preparador/a laboral redueix progressivament el seu suport presencial, però manté periòdicament entrevistes amb el personal de l'empresa que s'encarrega de supervisar la seva tasca, així com amb el mateix treballador i la seva família, amb l'objectiu de rebre informació sobre el grau d'inclusió del treballador dins l'empresa a nivell tant de rendiment laboral com de relació amb els seus companys i superiors. A partir d'aquesta informació es realitzen programes d'intervenció en funció de la seva necessitat.

Trajectòria i conclusions de l'experiència de Treball amb Suport

Al llarg de la trajectòria del Programa de Treball amb Suport s'ha aconseguit que 45 persones obtinguin un treball en una empresa normalitzada, a més a més, el nombre de contractacions per any ha anat augmentant progressivament, passant d'un contracte realitzat als inicis del programa (l'any 1990), a 19 persones contractades durant aquest any 2001.

En el mateix sentit s'ha de tenir en compte l'evolució positiva quant als sous percebuts pels treballadors amb discapacitat contractats, la mitjana anual dels quals supera considerablement l'efecte de l'augment propi de l'increment anual. Una altra dada positiva és la que fa referència a l'augment de la contractació estable, passant d'un primer contracte indefinit l'any 1992 a 11 dins l'any 2001 (dos d'ells fixos discontinus).

D'altra banda, cal destacar la participació en experiències conjuntes entre distintes entitats dedicades a la inserció laboral de persones amb discapacitat a través de la metodologia de treball amb suport, com el Projecte Inclusió Mallorca, durant el període de 1995 a 1997, emmarcat en les Iniciatives de Recursos Humans Horizon del Fons Social Europeu, a la que hi varen participar vuit entitats públiques i privades de Mallorca.

En aquesta línia, actualment es treballa des de la «Taula d'Inserció Laboral de persones amb discapacitat amb necessitat de suport» per aconseguir una unificació d'esforços, estratègies i millora de resultats de les vuit entitats que la formen.

Tot i així, la realitat presenta una sèrie de problemes i punts febles de tipus tant tècnic com econòmic o polític, com per exemple, la necessitat cada vegada més urgent de promoure una major intervenció a l'àmbit social, a més del purament laboral, per arribar a aconseguir una total inserció de la persona a la comunitat.

A més, hem de destacar la necessitat d'establir uns sistemes de finançament i de regulació que permetin l'estabilitat i consolidació dels programes de treball amb suport, que fins ara es troben en inferioritat de condicions davant altres tipus d'intervenció per a persones amb discapacitat i a això s'afegeix la insuficiència dels incentius que existeixen per a l'empresa que duu a terme la contractació de persones discapacitades.

Una vegada demostrada la viabilitat de la integració laboral de la població amb discapacitat, ens enfrontem al repte d'aconseguir el mateix objectiu per a aquells menys afavorits i amb majors dificultats per accedir al mercat laboral, que unit a una realitat que no contempla la possibilitat de treball per a aquestes persones ens duu a plantejar-nos alternatives i possibles solucions per intentar resoldre aquests problemes en un futur.

La conclusió final a la qual arribem en aquests moments que portem un llarg camí recorregut és que l'objectiu bàsic del programa, és a dir, la integració laboral en empreses normalitzades com una part fonamental de la integració social de les persones discapacitades, ha deixat de ser una utopia per apropar-se cada vegada més a una realitat amb uns resultats altament positius.

Aquests resultats poden observar-se a nivell de conscienciació de la població en general cap a la problemàtica de les persones amb discapacitat, així com també a les seves famílies, que han augmentat considerablement les expectatives que tenien cap a ells. Però el canvi més radical pot observar-se en les mateixes persones amb discapacitat en relació a l'increment de la confiança en ells mateixos, de la responsabilitat, la maduresa i les expectatives de futur.

Un dels detectors d'aquest progressiu augment d'informació i conscienciació el trobem en el nivell d'acceptació per part dels empresaris, cada vegada més oberts al programa i a la necessitat de contribuir al desenvolupament de les persones amb discapacitat.

En definitiva, els resultats quantitius i qualitius que obtenim any rera any, ens animen a continuar en aquest camí, intentant ampliar els horitzons de la vida de les persones amb discapacitat que són ateses pel nostre servei, partint sempre de la seva consideració com a ciutadans amb els mateixos drets i deures que qualsevol altre.